

ВИДИ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ НА ЗАНЯТТЯХ З ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Суханова Т.Є., Крисенко Т.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків

Контролювання та оцінювання знань студента є важливою складовою процесу навчання. Стартові, поточні, підсумкові та інші види контролю являють собою складне діалектичне ціле, в якому тісно переплітаються діяльність викладача і студента. В результаті контролю викладач отримує інформацію не тільки щодо результатів навчальної групи в цілому і кожного студента індивідуально, а й якості власної роботи та ефективності окремих методик викладання. Він може проаналізувати свою діяльність і своєчасно виправити методичні помилки, більш кваліфіковано спланувати процес навчання, доцільніше розподілити аудиторний час. З іншого боку, для студента важливість контролю полягає в тому, що контроль стимулює навчальну діяльність, підвищує мотивації до навчання. На кафедрі гуманітарних наук НФаУ іноземні студенти, що навчаються англійською мовою, проходять усі види поточних і модульних контролів, успіх складання яких у значній мірі визначається технологією конструювання завдань. Особливого значення тут набуває ступінь наближення матеріалів завдань до реальної комунікації і аутентичних текстів/дискурсів. Зусилля розробників контрольних завдань повинні бути спрямовані на активізацію резервних можливостей психіки кожного студента і забезпечувати такі завдання, що дозволяють «залучити» її сильні сторони.

Поточні контролі можуть проводитися як у традиційних формах так і у формі різноманітних ігор, тоді вони сприймаються досить емоційно і не викликають напруги. Наприклад, контролюючи засвоєння лексики можна проводити фронтальні опитування зі застосуванням м'яча, коли викладач, промовляючи слово, кидає м'яча одному зі студентів, який має повернути його, даючи відповідь. Таким чином можна перевіряти знання перекладу слова, синонімів, антонімів тощо. Тестуючи знання дієслів, після яких

потрібно вживати той чи інший відмінок, можливо розділити групу студентів на декілька команд, що мають за певний короткий час, виходячи один за одним, написати на дошці якомога більше слів. Перемагає та команда, яка написала більше слів. Перевіряється також правильність написання дієслів. Для перевірки знання лексики з вивченої теми можна запропонувати студентам вирішення кросвордів, або ряд слів із пропущеними літерами, які треба вставити, і, нарешті, скласти слова з переплутаних літер. Такі завдання перевіряють запам'ятовування графічного образу лексики.

Контролюючи розуміння і засвоєння інформації прочитаного тексту, викладач може використовувати наступні види завдань: заповнення пропусків (студент вставляє в текст слова чи словосполучення у правильній граматичній формі); складання тексту з хаотично запропонованих частин, з'єднуючи їх потрібними фразами чи виразами; перефразування речень синонімічними, не змінюючи зміст; редагування тексту (студент знаходить в тексті помилки і виправляє їх). Перевіряючи навички говоріння у іноземних студентів, викладачі віддають перевагу усним формам: діалогам, інтерв'ю, презентаціям, переговорам, дискусіям тощо.

Аналізуючи різні форми контролю, можна зробити висновок, що загальна мета всіх форм контролю полягає у забезпеченні вчасного та комплексного зворотного зв'язку між студентами та викладачем, на основі якого встановлюється, як студенти сприймають і засвоюють навчальний матеріал. Мета контролю визначає вибір форми. Слід пам'ятати, що тільки комплексне застосування всіх форм контролю дозволяє регулярно і об'єктивно визначати динаміку формування системи знань і навичок студентів. Кожна форма контролю має свої переваги і недоліки, жодна з них не може бути визнана єдиною здатною діагностувати всі аспекти мови. Тільки доцільне поєднання всіх форм контролю сприяє підвищенню якості навчання російської мови як іноземної.

Дуже важливим етапом перевірки знань іноземних студентів є підсумковий контроль. Мовний матеріал підсумкового контролю з граматики

будується на принципі зростаючої складності. Завдання розробляються на основі лексичного та граматичного мінімуму, передбачених для кожного етапу володіння російською мовою як іноземною, і націлені, перш за все, на перевірку матеріалу, який буде активно засвоюватися. Тематичний принцип роботи, що має вирішальне значення на даному етапі, забезпечує багатократне повторення лексико-граматичних засобів і їхню активізацію у мовленні. Тому при розробці контрольних робіт доцільно виходити з тем, актуальних для даного рівня навчання. Для перевірки сформованості мовленнєвих навичок і вмінь, необхідних для письмової фіксації певної конкретної інформації, що міститься у прочитаному тексті (репродукції), студентам слід пропонувати адаптовані тексти, створені на базі аутентичних літературних матеріалів. Письмові завдання складаються таким чином, щоб під час їхнього виконання, студент не мав змоги обмежитися безпосереднім переписуванням будь-якого фрагмента тексту, а повинен був, вибираючи потрібну інформацію, певним чином трансформувати її. Контроль рівня розвитку саме письмового мовлення (продукції) також необхідно проводити відповідно до вивченої тематики. Проведення контролю з говоріння спочатку здійснюється за безпосередньою участю викладача, який одночасно виконує ролі як ініціатора діалогу так і співрозмовника, до якого адресовано питання чи висловлювання. Потім викладач перевіряє здатність студента побудувати монологічне висловлювання на основі тексту (репродукції). З цією метою можна використовувати тексти, знайомство з якими у певній мірі стимулює студента до висловлювання. Після бесіди на матеріалі, який було прочитано, викладач може запропонувати студентові тему для розповіді (продукції) і питання, що комунікативно його орієнтуватимуть (у письмовій формі). Бажано, щоб перевірка рівня сформованості мовленнєвих навичок та вмінь проходила у формі живого, невимушеного спілкування, коли студент говорить те, що бажає сказати, і самостійно обирає предмет для розмови (відповідно до заданої теми).

Запропонована технологія відбору і презентації контрольних матеріалів відкриває широкі можливості для перевірки здатності іноземних студентів, що навчаються англійською мовою, задовольняти власні комунікативні потреби у спілкуванні з носіями мови в мінімальному наборі ситуацій і на обмеженому лексико-граматичному матеріалі. Крім того, така процедура проведення підсумкового контролю, як правило, дає студентам можливість отримати задоволення від почуття досягнутих результатів.